

TVRDÍ se, že poklidný německý obchodník jménem Kreutznauer přesídlil do Anglie během třicetileté války. Válečná lítice, která tehdy postihla téměř celou Evropu, a nebylo jí stále konce, mu samozřejmě nešla pod nos, zvláště když viděl, jak se přesto v brémském přístavu pořád nakládá i vykládá všelijaké zboží. A hlavně že potom s ním odplouvají nejrůznější koráby po moři do dálných zemí, aby téměř každý na tom dobře vydělal.

V Anglii žádná taková válka, při které člověk mohl přijít o všechno a nepochybně i o život, naštěstí nehrozila. Což se brémskému kupci zalíbilo mnohem víc, než aby někdo válčil pro víru, ať již katolickou, anebo protestantskou, až do morku kosti, jako tomu bylo tenkrát na evropském kontinentě.

Takže si bez dlouhého rozmyšlení sbalil svých pět švestek a odplul přes moře do Anglie, kde pro sebe tušil mnohem příhodnější bydlo. Na rozdíl od kontinentálních sršatců, kteří se tehdy věru krutě mydlili z té či oné strany pro variantu křesťanské víry, se vůči němu Angličané chovali mnohem tolerantněji. Zvláště když zjistili, že příchozí je sice Němec jako poleno, mluví pro ně neznámou hatmatilkou, jenže v kupeckých počtech se vyzná víc než dost, takže proč by jej nepřijali mezi sebe?

Ve starobylém městě Hullu, kde se zprvu usadil, našel i dobré podmínky pro svou obchodní činnost. A to nejen pokud šlo o zboží, které znal z Brém a mohl se s ním na zdejším trhu prosadit, ale chtěl obchodovat i s ostatním světem.

Neboť, jak brzy zjistil, řeka Humber, která tu teče, má v ústí šířku až dva kilometry a stala se námořní rejdou i pro zaoceánské lodi. Proto velmi rychle mohl začít Kreutznauer kupčit hlavně s bavlněnými i vlněnými výrobky, jež dobře znal a byly všude za mořem žádané. Nakonec k tomuhle sortimentu přibral i místně dobývané uhlí.

Tak docela rychle zbohatl, aniž mu vadila neznalost angličtiny. Jestliže ale on sám po této stránce téměř žádné potíže nepociťoval, měli je zato rodilí Angličané s výslovností jeho jména. No, řekněte sami – jak je mohli vůbec správně vyslovit, když podle svého historic-

kého pravopisu dodnes vyslovují skoro všechno jinak, než se to píše, a teď si navíc připočítejte takové kudrnaté německé jméno!

Vždyť ani u nás by to lidé neměli snadné, kdyby si je ze zvyku nepřeložili do češtiny jako třeba Kříž nebo Kříženecký, stejně jako to už dávno učinili s městem Regensburg, které prostě překřtili na Řezno...

Nicméně i tohoto zádrhelu (aniž mu ovšem vadil v kariéře) se pohotový německý přesídlenec zbavil.

Sotva v Hullu zbohatl, odstěhoval se do nedalekého Yorku, rovněž starobylého města s mnoha uměleckými památkami, kde se často nechávali korunovat i angličtí králové. Tady totiž mohl upřít svou pozornost k dalším odvětvím, v nichž šlo uplatnit obchodování. Kvetlo tu sklářství, výroba povozů, stály tu přádelny, slévárny i pivovary.

Ale hlavně se tady Němec Kreutznauer konečně oženil. Jakmile se však jeho ženě mělo narodit třetí dítě, dupla si a svému muži docela rozhodně a bez obalu řekla:

„Máme dost peněz na to, aby nám lidé neříkali, že smrdíme krejcarem, i když pořád tvrdíš, že to tvoje příjmení má souvislost s nějakým křížem. Tady v Anglii známe jenom slovo kreutzer, což znamená krejcar, tedy ten nejmrňavější peníz. Anebo chceš, aby se tak pokřikovalo na tvoje dítě, které se mi už zanedlouho narodí?“

„Samozřejmě že ne,“ připustil ochotně obchodník a hned se zeptal: „Ale jak by se tedy podle tebe mělo jmenovat?“

„Víš dobře, že pocházím z majetné rodiny Robinsonů, takže právě tohle by se ve jménu mělo objevit. A co se týče tvého příjmení, lidé je všelijak komolí, třeba je chtějí vyslovit správně.“

„Vím,“ přikývl obchodník. „Nejčastěji jako Crusoe, i když bůhví proč. Tak co třeba zrovna tohle?“

S tím byla nakonec žena svolná, a tak ještě dřív, než se Robinson narodil, měl už o jméno i příjmení od rodičů postaráno...

Crusoeovým, jak se jim teď začalo říkat, změna příjmení pranic nevadila. Naopak; sám obchodník se zanedlouho stal věru zámožným a váženým yorským měšťanostou a zasedal i v městské radě, neboť mu živnost jenom kvetla.

Čím dál, tím častěji musel ovšem dojíždět i do vzdálenějších přístavních měst, aby zde mohl kontrolovat nakládku i vykládání svého zboží.

Ze tří synů v jeho rodině nejstarší Jakub v mladém věku bohužel padl jako důstojník v nicotné válce se Španělskem u Dunkirku, zatímco druhorozený se ztratil bůhvíproč i bůhvíkde, aniž víme, jak se vůbec jmenoval. Zbyl tedy otci nejmladší, ještě nedospělý synek Robinson, do něhož vkládal své veškeré naděje. Samozřejmě si přál, aby se chlapec měl v životě mnohem lépe než on sám, proto doufal, že vystuduje práva, neboť tehdy (koneckonců obdobně jako dnes) takové zdárně ukončené studium znamenalo, že se potom nikterak nenadřeš, ale dostane se ti všech výsad, aby ses mohl stát pánem a při vhodných známostech ještě výš, ba ani šlechtický stav nebude pro tebe nedostupný.

Pravda, Robinsonův otec vydělával a obchodoval, obchodoval a zase vydělával, což šlo sice pořád dokolečka, aby si po čase mohl koupit rozlehlý dům se služebnictvem, jak se na každého yorského zazobance slušelo. Přitom si ale ani trochu nepovšiml skutečnosti, nad kterou jeho synek hned napoprvé otvíral oči dokořán.

V oné době, vlastně už téměř od počátku 17. století, nastával totiž zlatý věk plachetnic. Zapomnělo se už na karaky či karavely, s nimiž Kolumbus objevil Ameriku, na obchodní flůty nebo další menší lodě, třeba už vyzbrojené děly. Teď v anglických přístavech bylo vidět mnohem větší galeony, fregaty, brigy, ba i válečné řadové lodě. Vždyť chloubou britského námořnictva Sovereign of the Seas byla 52 metrů dlouhá a nesla na třech palubách dokonce 102 námořních děl!

Pravda, tohle všechno zůstalo Robinsonovi ještě dost dlouho utajeno, alespoň do té doby, než se dostal do Londýna. Avšak jakmile jej vzal otec s sebou na návštěvu do přístavu v Hullu, mohl tam na oplachtěných lodích oči nechat. Byly tu ponejvíce k vidění nevelké pobřežní kutry, logery i škunery s podélnými, čili latinskými plachtami, avšak také mnohem větší obchodní trojstěžníky, z nichž nejvíce přitahovaly pozornost ty, které náležely tehdy známé Východoindické společnosti a odplouvaly daleko do světa.

A zatímco otec třeba počítal vykládané žoky s rýží, čichal znalecky k dovezenému koření i čajům, anebo sledoval svoje bavlněné zboží, které mizelo v útrokách nějaké lodi, Robinson se procházel po molu jako v hledišti pozoruhodného divadla.

Skoro bez dechu sledoval ten přístavní ruch, co se odehrával před jeho očima. Ach, stačilo by mu stát se teď tím nejposlednějším plavčíkem a prožít plavbu po nekonečné modré hladině! Bez okolních břehů, spatřit neznámé světy, zažít nepoznaná dobrodružství...

O tom všem samozřejmě mlčel před tatíkem jako ryba; konečně býval vždy tichým, nevýbojným chlapcem, který celkem poslušně plnil, co se od něho jak doma, tak ve škole žádalo, třeba nikdy k vynikajícím, ale ani k těm nejhorším žákům nepatřil.

Jeho touhu po dálných světech či nekonečných námořních plavbách ale také podněcovala vyprávění námořníků v krčmách, kam s otcem chodívali v Hullu na oběd. A to zvláště U Vystřeleného voka, případně U Zcíplé kozy. Tam totiž (a nikde jinde) mívali znamenité kozí maso, které obchodník tolik miloval za starých časů v Brémách, ať již pečené, na rožni, nebo s různými omáčkami.

Jeho otec, a tedy Robinsonův děda, žil v chalupě za městem a byl po celém okolí známý jako kozař. Však mu tam také říkali Hans Kozina, po německu pak Ziegenhirthans. Což mu také zůstalo až do konce života, i když si pořídil i několik kravek. Během té třicetileté vojny však vojska pokaždé veškerý dobytek zrekvírovala, ať již táhla ze severu, nebo od jihu.

Tehdy se ovšem také ukázal význam kozího plemene pro hospodaření nejstaršího Kreutznauera, neboť si jeho rohatých zvířat na mezi žádné vojsko ani nevšímlo a celá rodina mohla přežít válečné útrapy bez hladovění.

U Zcíplé kozy se Robinson navíc dozvídal o slavných mořeplavcích, ale také o flibustýrech, bukanýrech či pirátech. Zprvu sice ani netušil, že jsou mezi touhle podivnou a nebezpečnou cháskou nějaké rozdíly, jenže starý vysloužilý námořník Joe, dosud ošlehaný větry všech sedmi moří, mu to rád jednoho dne prozradil...